

www.nevo.co.il

תפ (י-ם) 5286/05 פרקליטות מחוז ירושלים נ' אליהו יונתן

בתי המשפט

פ 005286/05		בית משפט השלום ירושלים	
18/09/2007	תאריך:	כבוד השופטת שולמית דותן ס.נשיא	לפני:

בעניין: פרקליטות מחוז ירושלים

המאשימה

נגד

אליהו יונתן

נאשם

חקיקה שאוזכרה:

פקודת מס הכנסה [נוסח חדש] - לא מרובד

חוק העונשין, תשל"ז-1977

חוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], תשמ"ב-1982

החלטה

1. לפני בקשה לביטול כתב האישום בשל טענה מקדמית שטען הנאשם ולפיה הפרה המאשימה את זכותו לקיום שימוע בטרם יוגש נגדו כתב אישום.

2. בתאריך 21.12.05 הוגש נגד הנאשם כתב אישום המייחס לו שורה של עבירות לפי פקודת מס הכנסה, (נוסח חדש) תשכ"א – 1961, לפי חוק המע"מ, תשל"ו-1995 ולפי חוק העונשין, תשל"ז-1977, אותן ביצע בהזדמנויות שונות, בין השנים 1998-2002. על פי כתב האישום, הנאשם לא דיווח כדין על הכנסות ועסקאות ופעל בדרכי מרמה, עורמה ותחבולה, במטרה להתחמק מתשלום מס הכנסה ומע"מ. כמו כן, הואשם הנאשם בסיוע לאחר להתחמק מתשלום מס הכנסה ומע"מ

--- סוף עמוד 1 ---

ובקבלת דבר במרמה. כל העבירות המיוחסות לנאשם בכתב האישום עולות, על פי חומרתן, כדי "פשע".

3. על אף שכתב האישום הוגש לפני למעלה משנה וחצי, הנאשם טרם השיב לאישומים. את עיקר הדחיות בתיק יש לתלות בהתנהלות הנאשם, שלא התייצב לדיונים שנקבעו בעניינו ואף סירב לקבל לידי את כתב האישום. נגד הנאשם הוצא צו הבאה, ומשלא בוצע הוריתי על התליית ההליכים נגדו ועל מעצרו והבאתו לפני שופט. בסופו של דבר, בטרם בוצע צו המעצר, התייצב הנאשם מדעתו וביקש להישלח לבדיקה פסיכיאטרית אצל הפסיכיאטר המחוזי.

במועד שנקבע לדיון בחוות הדעת הפסיכיאטרית, בתאריך 11.3.07, הודיע ב"כ הנאשם כי הוא מוותר על בקשתו להישלח לבדיקה פסיכיאטרית, אך טען כי יש להורות על ביטול כתב האישום, מן הטעם שהמאשימה הפרה את הוראת סעיף 60א(א) לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב] התשמ"ב-1982 (להלן – "החוק" או "החסד"פ") ולא מילאה אחר חובתה להודיע לנאשם כי חומר

החקירה בעניינו נתקבל לרשותה. בכך לטענתו מנעה ממנו לממש את זכות השימוע, לה הוא זכאי על פי הוראת סעיף 60א(ד) **לחסידי**, ואשר מטרתה לאפשר לחשוד להשמיע ולהישמע בטענותיו לפני התביעה, אם רצונו בכך, בטרם יוגש נגדו כתב אישום.

4. המאשימה מתנגדת לביטול כתב האישום. אמנם אין היא מכחישה כי הפרה במקרה זה את חובת היידוע, אולם, על פי הנסיבות העובדתיות שתוארו בטיעוניה, גורסת המאשימה, כי הפגם שנפל בהתנהלותה לא קיפח את זכויותיו של הנאשם ולא גרם לו לעיוות דין ועל כן מן הראוי לתקן את הפגם בקיום השימוע בדיעבד. לטענת המאשימה, חומר החקירה בעניינו של הנאשם התקבל לידיה עוד בשנת 2004. זמן קצר לאחר מכן, בתאריך 22.8.04, פנה הנאשם לרשויות המס, בבקשה להמיר את ההליכים המתנהלים נגדו בתשלום כופר, אך בקשתו נדחתה. לפיכך, החליטה המאשימה להגיש נגד הנאשם את כתב האישום.

על רקע הנסיבות המתוארות, המאשימה טוענת, כי בעוד שלהלכה אכן לא קוימה חובת היידוע ובשל כך נמנעה לכאורה מן הנאשם (בהיותו חשוד) הזכות לשימוע, הרי שלמעשה הושגו המטרות העומדות ביסוד הוראות סעיפי-המשנה הרלוונטיים. פנייתו של הנאשם בכתב אל רשויות המס, בבקשה לשקול את המרת ההליכים נגדו בתשלום כופר, מלמדת לטענת המאשימה, שהנאשם היה מודע לעובדה כי במוקדם או במאוחר יועבר חומר החקירה בעניינו אל המאשימה בצמוד להמלצה להגיש נגדו כתב אישום, שאם לא כן – מה יתרון מצא בבקשתו. ממילא, לטענתה, לא נגרם לנאשם עוול באי קיום השימוע בעניינו. יתרה מזו, לטענת המאשימה, משניתנה לנאשם הזדמנות להישמע לפני הרשויות בטענותיו ובנימוקיו, מדוע לא יוגש כתב אישום בעניינו, מומשה גם זכותו לשימוע, הגם שלא במסגרת ובמתכונת הרגילות.

5. לטענת המאשימה, הפגם שנפל בהתנהלותה ניתן לתיקון בדיעבד על-ידי עריכת שימוע מאוחר לנאשם, אף לאחר שהוגש כתב אישום, וזאת מבלי שייגרם לו עוול או תיפגע זכותו לדין הוגן.

--- סוף עמוד 2 ---

טענת המאשימה נסמכת על דוקטרינת הבטלות היחסית. על פי דוקטרינה זו, פגמים הנופלים בהליך מנהלי אינם מביאים בהכרח לתוצאה של פסילת ההליך מעיקרא. במקרים רבים, ניתן יהיה "לרפא" את הפגמים מבלי להביא לבטלות ההחלטה המנהלית, ולבית המשפט יהיה שיקול דעת רחב בבואו להכריע בשאלת תוצאות הפגם. מקורה של הדוקטרינה במשפט המנהלי ובתי המשפט בערכאות השונות "שאבו" אותה אל המשפט הפלילי. לאחרונה היא מיושמת בהיקף נרחב גם בקשר להחלטות פגומות של רשויות התביעה בהליכים פליליים, כדוגמת ההחלטה להגיש כתב אישום נגד חשוד, אף בלא שנשלחה אליו הודעה כנדרש על פי דין ובלא שנערך לו שימוע כדיון. בין היתר, קיימת פסיקה, לפיה בין השיקולים הרלוונטיים שיבואו לפני בית המשפט בבואו "לרפא" פגם מעין זה, יש להעריך את חומרת ההפרה, את מהות הגורם שתוקף את ההחלטה המנהלית, את אופי הנזק שנגרם לאדם עקב הפגמים שנפלו בהליך וכן את הסיכוי לרפא את הפגם ולתקן את המעוות (ר' **בג"צ 9461/00** אגודת המים בעמק הירדן נ' שר התשתיות הלאומיות, מאגר משפטי נבו, ושם בפסקה 31 לפסק הדין).

6. הליך "ריפוי" זה, נשען במידה רבה גם על חזקת התקינות המנהלית, המניחה, כי המאשימה תוכל להאזין לדברי הנאשם בנפש חפצה ומתוך נכונות אמיתית להשתכנע ככל שיש ממש בדבריו, כאילו באמת לא הוגש כתב האישום. במידה שיעלה בידי הנאשם לשכנע את המאשימה בצדקת טענותיו או בצדקת חלקן – תבטל המאשימה את כתב האישום או חלקים ממנו, לפי העניין.

7. בהעדר פסיקה חד משמעית ומנחה של בית המשפט העליון בסוגיה זו, נשמעים לאחרונה בבתי משפט השלום ובבתי המשפט המחוזיים קולות שונים וניתנות החלטות סותרות – פעמים

שהחליטו לבטל כתבי אישום ופעמים שהחליטו כי בנסיבות העניין ניתן לתקן את הפגם בעריכת שימוע מאוחר לנאשם ועל כן הותרו את כתבי האישום על כנם.

8. **בע"פ (י-ם) 30541/06** מדינת ישראל נ' יצחק בן-אברהם כהן ואח' (מאגר משפטי נבו) , שניתן בתאריך 25.2.07, נדונו במאוחד ארבעה ערעורים שהוגשו מטעם המדינה ושנסובו כולם על החלטות של בתי משפט השלום בירושלים, בארבעה מותבים שונים, לבטל את כתבי האישום שהוגשו נגד המשיבים בערעור. בית המשפט המחוזי סקר, בין השאר, את חומרת ההפרה של חובת היידוע בזיקה לתכלית החקיקתית של זכות השימוע של החשוד בפלילים, את הנזק שיוסב למשיבים (הנאשמים) אם השימוע בעניינם יערך בצלו של כתב אישום תלוי ועומד ואת הפגיעה הצפויה באינטרס הציבורי, אם יבוטל האישום עד למיצוי הליך השימוע. ביה"מ הגיע למסקנה, כי ניתן לרפא את הפגם של הפרת חובת היידוע בעריכת שימוע מאוחר מבלי שיהיה צורך בביטול האישום (פסקה 10 לפסק הדין).

בראש בראשונה נימק בית המשפט המחוזי את הכרעתו בכך, כי מתן הכשר לעריכת שימוע לנאשם בדיעבד לא תפגע בהגשמת תכליתו של סעיף 60א, היינו – כי יש בשימוע מאוחר, אף אם כתב-האישום נותר תלוי ועומד, משום מתן הזדמנות נאותה לחשוד להשמעת טיעונוי בנדון לפני רשות התביעה. כמו כן, נימק בית המשפט המחוזי את החלטתו בכך, ש- **"החלטה של ראש**

--- סוף עמוד 3 ---

רשות תביעה... להעמיד חשוד לדין, אינה דבר של מה בכך, והיא נסמכת, לאחר שיקול דעת ומחשבה, על תשתית של ראיות לכאורה שיש בהן כדי להביא להרשעה מעבר לספק סביר" (פסקה 10 לפסק הדין). על כן – אין לבטל החלטה שכזו אך מחמת הפרת חובת היידוע, כאשר ניתן לתקן את הפגם בעריכת שימוע מאוחר, "שחזקה שיקויים בלב חפץ ואוזן קשובה".

כמו כן, היה בית המשפט המחוזי בירושלים בדעה, כי עיון בחוק והשוואתו להצעת החוק מלמדים כי הפרת חובת היידוע אינה אמורה להביא לתוצאה ה"קיצונית" של ביטול האישום. בעניין זה, סבור היה בית המשפט, כי לו רצה המחוקק לקבוע סנקציה ברורה של ביטול האישום בשל הפרת הזכות הדיונית של הנאשם, היה עליו לעשות זאת במפורש. ולבסוף, סבר, כי התקלות שאירעו במערכת התביעה ואשר הובילו להפרת חובת היידוע, נבעו מהיערכות לקויה בדבר האופן בו תבוצע חובת היידוע בתיקים אלה, הואיל והוראת החוק נכנסה לתוקפה אך זמן קצר קודם לכן. אשר על כן, אם יוחלט על הגשת כתבי האישום מחדש בכל המקרים שבהם הופרה חובת היידוע, יש לחשוש לעיכוב שייגרם בניהול התיקים מחמת הגשת כתבי האישום מחדש.

9. לעומתו, בשתי החלטות עוקבות שניתנו בתחילת שנה זו [תפ"ח (ת"א) 1199/05 מדינת ישראל נ' פולנסקי – מתאריך 3.1.07; תפ"ח (ת"א) 1138/05 מדינת ישראל נ' ארד, מתאריך 8.2.07 – מאגר משפטי נבו] היה בית המשפט המחוזי בתל-אביב בדעה שיש לקבל את טענות הנאשמים ולבטל את האישומים נגדם, נוכח פגם שנפל בהתנהלות המאשימה אשר הפרה את חובת היידוע כלפיהם ומנעה מהם את זכות השימוע.

בהחלטותיו הדגיש, כי הגם שלכאורה ניתן "לרפא" פגם שנפל בהחלטת התביעה להגיש כתב אישום נגד חשוד, על ידי עריכת שימוע בדיעבד, אין הדבר רצוי. זאת מאחר שקיים הבדל ניכר ביכולת השכנוע של אדם המגיע למעמד השימוע כחשוד או כנחקר, לעומת מעמדו ויכולת השכנוע שלו בשימוע הנערך לאחר שהוגש נגדו כתב אישום. כמו כן, הובע חשש אמיתי, כי גם התביעה עשויה להתקבע בעמדותיה, אשר הוצגו בכתב האישום ובמידה שכך, לא תיעשה בחינת טענותיו של הנאשם באותה מידה של פתיחות שהייתה נעשית אלמלא גיבשה התביעה את עמדתה ביחס לנאשם והגישה נגדו כתב אישום.

אכן, אף לעמדתו, הזכות לשימוע על פי סעיף 60א לחסי"פ אינה זכות מוחלטת, אלא שלגישתו הואיל ומדובר בזכות יסוד מהותית, יש לפרש את הוראות הסעיף באופן העולה בקנה אחד עם טובתו של הנאשם ועל כן ראוי שבית המשפט יקנה לה פרשנות מרחיבה. על כן, יש להעדיף בדרך כלל את האינטרס של הנאשם, ככל שחפץ הוא לעשות שימוש בזכויותיו, על האינטרס של התביעה, ומה גם – שעל פי רוב, עריכת השימוע, לאחר שיבוטל כתב האישום, לא תהווה מעמסה כבדה על המאשימה. יתר על כן, לדברי בית המשפט שם השימוע אף עשוי לתרום להארת היבטים ועניינים שונים, לתת מענה לתחושה הסובייקטיבית של הנחקר שניתן לו יומו ולהוות חיזוק לאמון הציבור במערכת אכיפת החוק (ור' גם בג"צ 4175/06 אלבוז נ' היועץ המשפטי לממשלה, ושם פסקה 6 – מאגר משפטי נבו).

--- סוף עמוד 4 ---

10. שתי הגישות הנ"ל הן במעמד של פסיקה מנחה את ערכאת הדיון הנמוכה. בכל הכבוד רואה אני להצטרף לדעת בית המשפט המחוזי בת"א כמפורט לעיל.

מן הבחינה האובייקטיבית, התביעה אכן זכאית ליהנות מחזקת התקינות המנהלית, במידה שזו לא הופרכה. יתרה מזו, אף מוכנה אני להניח לטובתה, כי במרבית המקרים תשמע את טענות הנאשם בנפש חפצה ומתוך נכונות להשתכנע באמיתותן, ללא כל מחויבות להחלטתה הראשונה – אלא שגם באותם מקרים, תיוותר, מטבע הדברים, בלב הנאשם התחושה הסובייקטיבית, כי לא זכה להליך הוגן אצל התביעה וכי זו חרצה את דינו עוד בטרם זכה להשמיע את טענותיו לפניו, בוודאי כשהפגם האמור נבע במישרין מתקלה לה גרמה מערכת התביעה עצמה.

למעלה מן האמור, ראוי להדגיש, כי הפסיקה מכירה היום יותר מבעבר בתפיסה רחבה של מלאכת עשיית הצדק שאינה מתמצית בחשיפת האמת וביישום נכון של הדין על עובדותיו של מקרה נתון. מעבר לשיקולים ה"רגילים" של הגנה על הצדק והשמירה על הגינות ההליך הפלילי כלפי הנחקר, החשוד והנאשם, מביאה הפסיקה לפניו היום, כשיקול מהותי, גם את הגינות ההליך השיפוטי ואת טוהרו. כך למשל, בע"פ 5121/98 טוראי יששכרוב נ' התובע הצבאי הראשי (מאגר משפטי נבו), אימץ בית המשפט העליון את דוקטרינת הפסלות הפסיקתית ביחס לראיות שהושגו בדרך בלתי חוקית, בין היתר מן הטעם שקבלתה עשויה להתפרש כמתן גושפנקא של בית המשפט לאי-החוקיות האמורה ובנסיבות מסוימות עלולה להביא לפגיעה בטוהרו של ההליך השיפוטי. כפועל יוצא מכך, עלול להיפגע גם אמון הציבור במערכת השיפוטית, אשר מתפקדה להגן על זכויות הפרט מפני מעשים שלטוניים (פסקה 45 לפסק הדין). הגם שהדברים נאמרו לעניין קבילותן של ראיות שנאספו בדרך בלתי חוקית, יש להניח, כי המחויבות של בית המשפט להגן על זכויות החשוד ועל הגינות ההליך הפלילי וטוהרו אינה מצטמצמת לשלב החקירה בלבד ויש להחילה במלואה גם על השלב המהותי של עריכת שימוע לחשוד.

11. בענין מעמדה של זכות השימוע וחשיבותה קבע ביה"מ העליון כי: **"בגדר השימוע ניתנת לנפגע זכותו לשטוח את טענותיו במלואן ועל הגורם המחליט להאזין לדברים בנפש חפצה, ומתוך נכונות להשתכנע ככל שבדברים יש ממש. זוהי זכות הטיעון שהיא מן הזכויות היסודיות במשפטנו (...). היא נמנית עם עקרונות הצדק הטבעי וקשורה בטבורה לחובת ההגינות השלטונית"** (פסק דינה של כב' השופטת א. חיות בבג"צ 554/05 רס"ר אשכנזי נ' מפכ"ל המשטרה, מאגר משפטי נבו). מימוש הזכות לשימוע, מאפשר איפוא לחשוד, בטרם "הוכתם" בכתב אישום, להציג לרשות התובעת את מלוא הנתונים שבידיו ואת האינטרפרטציה שלו לחומר הראייתי, וכל זאת – בטרם נתקבלה החלטה סופית בדבר הגשת כתב אישום נגדו.

12. לשון החוק אינה משתמעת לשני פנים ועל החשיבות שייחס לה המחוקק ניתן לעמוד מדברי

ההסבר להצעת החוק (הצעת חוק סדר הדין הפלילי (תיקון מס' 26) (זכות השימוע) התשנ"ט-1999, הצ"ח פ/2242, מיום 4.11.98), שם נאמר:

--- סוף עמוד 5 ---

"ההחלטה להעמיד אדם לדין, ובעיקר לגבי עבירות חמורות היא החלטה רבת משמעות. בחברה שאנו חיים בה, די בכתב אישום, לבטח בעבירות חמורות, כדי לפגוע פגיעה קשה בנאשם. מסיבה זו מוצע להעניק את זכות השימוע למי שמרגע ההכרעה בעניינו ישתנה מעמדו בציבור".

בסופו של דבר, נדחתה אמנם הצעת החוק ככל שהיה בה למנוע מן המאשימה להגיש כתב אישום, כל עוד לא ניתנה לחשוד הזדמנות נאותה לממש את זכותו לשימוע. אולם אין בידי לקבל את הטענה, כי עובדה זו מלמדת על כי המחוקק לא ראה בהפרת החובות האמורות כמצדיקות ביטול אישומים. זכות השימוע נקבעה כזכות מהותית ואף כי אין בכוחה להביא לבטלות כתב האישום מעיקרא, כפי שמשמע לכאורה מלשון הצעת החוק המקורית, בוודאי עשויה היא להביא בנסיבות המתאימות לביטול כתב האישום על פי שיקול דעתו של בית המשפט. לדוגמא, מקום שהופרה זכות השימוע ולא ניתן להצביע על נזק ממשי שייגרם לאינטרס הציבורי או שהנזק שעלול להיגרם לאינטרס הציבורי קטן, באופן יחסי, מן הנזק שעלול להיגרם להגנת הנאשם – יש להורות בדרך כלל על ביטול כתב האישום. כאן יוזכר כי המחוקק הכניס, בגוף הסעיף, סייגים לזכות השימוע. למשל, במסגרת סעיף 60א לחסד"פ נקבעו אמנם לחובת היידוע ולזכות השימוע מספר סייגים, אך אלה אינם רלוונטיים לענייננו. כך, למשל, נקבע בסיפא להוראת סעיף-המשנה (א), כי בסמכות ראש רשות התביעה להחליט להימנע ממשלוח הודעה לחשוד כאמור, אם מצא כי לפי נסיבות העניין קיימת מניעה לעשות כן. על פי הוראת סעיף-משנה (ה), גם משנשלח לחשוד הודעה כאמור, ראשי רשות התביעה להחליט על הגשת כתב-אישום, אף שעדיין לא מלאו 30 ימים מאז נשלחה ההודעה ובטרם ניצל החשוד את זכותו, וזאת אם סבר, כי בנסיבות העניין יהיה הדבר מוצדק, ועיגן את החלטתו בטעמים שיירשמו. בהוראת סעיף-המשנה (ז) נקבע, כי חובת היידוע לא תחול על התביעה אם בעת העברת חומר החקירה לרשותה, היה החשוד נתון במעצר.

13. יש להעיר עוד לעניין התנהלותה של המאשימה במקרה זה ובמקרים דומים. לענייננו – אין חולק כי המאשימה כשלה כשלא יידעה את נאשם בדבר הגעת חומר החקירה בעניינו ובכך מנעה ממנו את זכות השימוע. בפי המאשימה היו טענות רבות מדוע יש לאפשר לה לערוך לנאשם שימוע מאוחר ללא ביטול כתב האישום. אלא שמעיון בפסיקה של בתי המשפט ועל פי התרשמותי באופן בלתי אמצעי מן התיקים שבאים לפניי, אין מדובר במעידה חד פעמית של המאשימה.

סעיף 60א הנ"ל, המעגן את זכות השימוע, הוסף לחסד"פ בתיקון מיום 28.7.00 (ס"ח התש"ס, 242). בכל זאת מצא המחוקק לנכון לדחות את כניסתם לתוקף של הסעיפים המטילים חובה על המאשימה. לפיכך, סעיפי-משנה א', ג', ז' ו-ט', העוסקים בחובת היידוע, נכנסו לתוקף ביום 1.1.03, ואילו סעיפי משנה ב', ד', ה', ו' ו-ח', בהם מעוגנת זכות השימוע – רק ביום 1.1.05. זאת כדי לאפשר לרשויות התביעה להיערך כראוי לקיום שימועים בכל עבירות הפשע. אלא, שעל אף חלוף הזמן מאז תוקן סעיף 60א לחסד"פ וחרף העובדה כי במקרים לא מעטים החליטו בתי המשפט לדחות את טענות התביעה ולבטל את כתב האישום, מוסיפה התביעה להתעלם מחובתה בענין זה.

--- סוף עמוד 6 ---

המסקנה המתבקשת לכאורה הינה, כי יש בהתנהלותה הנוכחית של התביעה בעניין זה משום קלות ראש בחובתה ליידע את החשוד על החשדות נגדו ובזכותו של החשוד לשימוע. בלשון זהירה

ייאמר, איפוא, כי ככל שחולף הזמן למן תיקון סעיף 60א הנ"ל וכניסתו לתוקף, ועמו גדל והולך הפער שבין הרצוי למצוי בעניין זה, ראוי שנטייתו הטבעית של בית המשפט תהיה לקבל טענות של נאשמים לבטל כתבי אישום, בהם לא כובדה זכות הנאשם לשימוע. בהתאם, ככל שהולך וגובר שטף התיקים בהם מתבקשת הכרעתו בסוגיה זו, גוברת גם חשיבותם של דברי ההסבר להצעת החוק. ראוי, איפוא, למאשימה, כל עוד עומדת הוראת סעיף 60א הנ"ל בתקפה, לאמץ את דברי ההסבר לתיקון וכפי שהבהיר בית המשפט המחוזי בעניין ארד הנ"ל:

"מן הראוי, שהמאשימה תפנים חובה זו ותתייחס אליה כאל זכות יסוד מהותית של נחקר, כדי למנוע הישנותם של מקרים כאלו, בטרם הגשת כתב אישום, במקום לטעון אח"כ שלא נגרם עיוות דין לנאשם בעריכת שימוע בדיעבד. מדובר בהיפוך סדרי השמיעה וההחלטה ובכך, למעשה, מרוקנת מתוכן, לפחות בחלקה, ובמשמעותה המקורית, זכות השימוע, שהיא זכות יסוד מהותית וחשובה" (פסקה 10 לפסק הדין).

14. מן הטעם הזה כשלעצמו ראוי היה שאקבל את טענת הנאשם ואבטל את כתב האישום ושמשבחנתי את טענות הצדדים לגופן ואת נסיבות המקרה נתחזקתי בדעתי זו. המאשימה לא קיימה את הוראת החוק. המאשימה טענה כאמור, כי מעשיו של הנאשם מלמדים על מודעותו לכך כי ההליכים המתנהלים נגדו עברו לטיפול המאשימה ועל כן פנה לרשות המס בבקשה בכתב להמיר את ההליכים המשפטיים בכופר כסף. לטענת המאשימה, יש לראות בהליך זה כמייתר למעשה את הצורך במילוי חובת הידוע וזכות השימוע. גם בהתעלם מן האפשרות הרמוזה מדבריה, כי בשל אותן נסיבות, נטלה חירות לעצמה וביודעין לא שלחה לנאשם הודעה על קבלת חומר החקירה בעניינו – דין טענותיה לדחייה. "רשות המס" היא הרשות החוקרת בעבירות מס ואילו החשוד זכאי על פי דין לשטוח את טענותיו לפני הרשות התובעת הואיל ובידה ההחלטה הסופית אם להגיש נגדו כתב אישום אם לאו. זאת לאחר שהיא בודקת את החומר שלפניה הן בחינה משפטית, בהיבט של דיות הראיות והן מבחינת הענין הציבורי של עצם ההעמדה לדין.

15. בטענות המאשימה לא נשמעה כל טענה לעניין נזק שייגרם לה כתוצאה מביטול כתב האישום והיא התמקדה בטענה, כי לנאשם לא ייגרם עיוות דין או קיפוח אם ייערך לו שימוע בדיעבד. כשלעצמי, לא עולה על דעתי נזק כלשהו שעשוי להיגרם למאשימה או לאינטרס הציבורי אם יבוטל כתב האישום, למעט דחייה של מספר שבועות לכל היותר, עד שיוגש כתב אישום חדש נגד הנאשם, במידה שלא יצליח לשכנע את המאשימה לשמוט את ההאשמות נגדו. ומכל מקום, גם עיכוב, אם ייגרם, בעבודת המאשימה, בשל עריכת השימוע כאמור, אינו שווה בפגיעה הצפויה בטוהרה של מערכת המשפט, באמון הנאשם במערכת התביעה ובמערכת המשפט ובאמונו של הציבור כולו במערכת אכיפת החוק במדינת ישראל.

--- סוף עמוד 7 ---

בנסיבות הנ"ל ונוכח השיקולים שהובאו, התומכים בביטול כתב האישום ובעריכת השימוע לנאשם, הפעם כחשוד בלבד ובלא שיהיה כתב אישום תלוי עומד נגדו, כפי שמחייב החוק, אני סבורה כי מן הראוי לבטל את כתב האישום. המאשימה תוכל, כמובן, לשוב ולהגיש את כתב האישום נגד הנאשם, לאחר שתערוך לו שימוע כדין. אני מורה, איפוא, על ביטול כתב האישום.

16. לצד כל האמור אני רואה לנכון להוסיף הערות שאינן מן ההכרח, אך בכל זאת ראויות, לדעתי, להשמע. דומה כי אין זה סוד שההליכים בביה"מ סובלים מסחבת הנגרמת מסיבות שונות ומשונות חלקן מאינטרסים של נאשמים דווקא וביוזמתם. אין זה המקום לערוך רשימת הסיבות, הנימוקים או התרוצים בגינם מתמשך ההליך הפלילי. מן הראוי שהתביעה תנהל העניינים שבאחריותה באופן שהתמשכות ההליכים, החל ממועד הגשת כתב האישום וכלה בסיכומים

מטעמה לא תהיה בעטיה של התנהלות בלתי יעילה שלה. במסגרת זו ראוי גם שתקפיד לא ליתן בידי נאשמים עילה, הכרוכה בהתנהלותה, לגרום להכבדת ההליכים ולהתמשכותם עקב הפרת זכותם לפי ס' 60א' לחוק.

17. הערה אחרת נוגעת לעצם קיומו של ס' 60א' לחוק במתכונתו הנוכחית. מבלי להתייחס כרגע לרקע ולסיבות לחקיקתו של ס' זה, דומני שטוב היה אילו נערכה חשיבה נוספת בדבר נחיצותו בספר החוקים במתכונתו הנוכחית. זאת, משום שהנסיון שנצבר מראה כי לא אחת נעשה שימוש ציני בזכות זאת, רק לשם השגת אותה סחבת והתשה של המאשימה בהליכים פליליים - ודווקא באלה בהם מיוחסות עבירות מסוג פשע.

18. מעניין גם לציין שדווקא למי שמיוחסות לו עבירות חמורות פחות, מסוג עוון, אין לו זכות מוקנית לשימוע בזכותו של זה החשוד בפשע. לא ברור מדוע ייגרע חלקו באותה אוזן שומעת ונפש חפצה של התביעה, לעומת מי, שלכאורה, העמיד את החברה בסכנה חמורה יותר? האמת ניתנה להיאמר והנסיון מראה שגורמי התביעה קשובים גם לפניית של נאשמים בעבירות עוון, לאחר שהוגשו נגדם כתבי אישום, אבל דווקא לאלה אין זכות מוקנית להשמע בטרם הגשת האישום נגדם. אני תוהה אם כבודם של אלה שחשודים בפשע גדול יותר מכבודם של אלה שחשודים בעוון ואם כן- מדוע??. צא ולמד וראה כי אדם הנוטל עמו סכין ויוצא "לבלוי" במועדון ומסכן את הציבור, כפי שלמרבה הצער, אנו שומעים חדשים לבקרים, זכאי לשימוע בטרם יוגש נגדו כתב אישום!! מדוע? – וגם מי שסוחר בסמים וגם מי שתוקף וחובל בגוף זולתו וגם אדם שהוא אלים כלפי בני משפחתו ועוד כהנה וכהנה עבירות מסוג פשע שהחשודים בהם זכאים ליידוע על דבר העברת חומר החקירה לגורם התביעה וזכאים לשימוע בטרם יוגש נגדם כתב אישום, בכפוף לכך שהמקרה אינו נופל בגדר אחד הסייגים בסעיף. אני תוהה אם זו היתה כוונת המחוקק ורוצה להאמין – שלא.

--- סוף עמוד 8 ---

19. מן הבחינה המעשית אני מוצאת שקימת, לכאורה, סתירה בין ס' 60א' לבין הוראות ס' 74 לחוק. ע"פ ס' 74 לחוק קמה לנאשם זכות העיון בחומר החקירה רק לאחר שהוגש נגדו כתב אישום. ע"פ הוראת ס' 60א' המועד לזכות השימוע הוא, כאמור, בטרם הגשת כתב אישום. לא ייפלא, איפא, שמימושה של זכות השימוע באופן רציני יהיה כרוך במסירת חומר החקירה לעיונו של החשוד. במצב כזה השלמת חקירה ע"פ הוראות תובע שעיין בחומר החקירה (ס' 61 לחוק) עלולה להדרש לאחר עיון החשוד בחומר החקירה, אלא אם כן, היה פרקליט המחוז או ראש יחידת התביעות ער לצורך בהשלמת החקירה לפי ס' 60א' (א) סיפא וקבע כי, לפחות באותו שלב, קימת מניעה ליידע את החשוד על העברת חומר החקירה לגורם התביעה האחראי. ברור שמדובר במעמסה רצינית על כתפי התביעה, אך חמור מכך, מדובר בתשתית לטעויות ולתקלות ולהכשלת החקירה – באופן שעלול להוריד לטמיון מה שהושקע בה. ושוב יודגש – שמדובר בחשדות לביצוע עבירות פשע, כאלה שבהתרחשותן גורמות נזק קשה לציבור או למי מיחידיו.

20. כמי שעוסקת שנים הרבה בתחום הפלילי וגם יושבת בתוך עמה אני סבורה כי טוב ייעשה אם תיערך חשיבה על רעיונות אחרים להשגת תכליותיו של סעיף זה. רעיונות שיכבידו פחות על ההליך הפלילי ויחד עם זאת לא יקפחו חשודים ונאשמים ובודאי לא יקפחו את הציבור שזכאי להגנת החוק ולאכיפתו של זה על מבצעי עבירות מסוג פשע.

לאור החלטתי לבטל כתב האישום בתיק זה – אני מבטלת מועד הדיון שנקבע.

המזכירות תשלח העתק מהחלטה זו אל ב"כ הצדדים.

שולמית דותן 54678313-5286/05

ניתנה היום ו' בתשרי, תשס"ח (18 בספטמבר 2007) במעמד הצדדים.

שולמית דותן, ס.נשיא

נאוה

נוסח מסמך זה כפוף לשינויי ניסוח ועריכה

--- סוף עמוד 9 ---

תפ (י-ם) 5286/05 פרקליטות מחוז ירושלים נ' אליהו יונתן

---

www.nevo.co.il
